

Graficul „crosă de hochei” al încălzirii globale are deja douăzeci de ani, Limitele creșterii, celebrul raport al Clubului de la Roma, patruzeci și șapte, iar cartea lui Rachel Carson Silent Spring (Primăvara mută) chiar cincizeci și șapte. Criza mediului înconjurător ar fi putut fi subiectul nostru dominant de decenii, dar – cel puțin în Europa – abia acum a ajuns să fie considerat astfel. De ce?

O idee pe care tot insist să o subliniez este că „ecologismul”

presupune mai multe lucruri – că există multe moduri diferite de a fi ecologist. Combaterea schimbărilor climatice este cu siguranță unul dintre aceste moduri. Dar faptul că în Europa clima este acum un subiect dominant nu înseamnă că Europa a devenit subit responsabilă față de mediu. Țările europene continuă să provoace dezastre în lumea naturală – printr-o politică agricolă sterilizantă, prin distrugerea resurselor piscicole, prin gestionarea deficitară a pădurilor, prin niveluri extrem de nesustenabile ale vânătorii legale și ilegale și, da, prin impunerea parcurilor eoliene și a biomotorinei și alte programe energetice „virtuoase” – și se pare că foarte puțini oameni vorbesc despre vreunul dintre aceste lucruri. Pentru mine, noua

preocupare bruscă pentru climă sugerează că majorității europenilor le pasă de planetă doar dacă sunt amenințați personal. Și, desigur, nu doar europenilor. Majoritatea americanilor sunt la fel.

„Ca specie, se spune”, așa scrii tu, „că noi, oamenii, am fi programați să nu gândim privind spre viitor”. Este Homo sapiens prea prost pentru a face față crizei climatice?

Ei bine, mă amuzam de cuvântul *programați*, concept care își are originea în sociobiologie și prevalează într-o epocă în care computerele sunt metafora preferată pentru descrierea creierului uman. Însă întrebarea ta îmi amintește ce spunea marele Karl Kraus: „Am fost suficient

de deștepți ca să construim mașinile, dar prea proști să le facem să ne slujească”. Criza climatică nu ține de inteligență – orice copil de clasa a opta poate să înțeleagă ce efect au emisiile de carbon asupra atmosferei. Ceea ce face criza atât de descurajantă este faptul că poate fi înțeleasă în diferite feluri: ca un eșec al guvernantei mondiale, ca un eșec în stabilirea corectă a prețurilor emisiilor de carbon, ca o întrecere între națiuni bogate și națiuni sărace, ca o uriașă dilemă a acțiunii colective, ca un puzzle etic (cum să fie evaluată cu exactitate măsura în care vor fi afectate generațiile viitoare) și așa mai departe. Criza climatică ar fi fost dificil de depășit și dacă ar fi constat doar în una dintre aceste probleme. Dar, atunci comasezi cinci probleme dificile, așa cum

fac schimbările climatice, te confrunți cu o problemă pe care nici o cantitate de inteligență nu o poate rezolva. Karl Kraus nu disprețuia creierul uman. El sublinia decalajul tot mai mare dintre progresul tehnologic și progresul moral. Căci este treaba literaturii să ne amintească faptul că natura umană, dacă progresează, o face foarte lent.

Tocmai ți-a apărut o nouă colecție de eseuri, care conține și textul violent contestat „Salvează ceea ce iubești”. Din cauza acestui eseu ai fost acuzat că ai nega schimbările climatice și, între altele, ți s-a spus chiar „creier de vrăbie”. Ce delict comiseseși?

Tocmai am comis din nou aceeași crimă în răspunsul precedent, utilizând condiționalul

perfect: schimbările climatice *ar fi fost* o problemă dificil de rezolvat. Cu alte cuvinte, n-am reușit s-o rezolvăm și cu asta am încheiat povestea. Această opinie nu a fost primită prea bine de numeroasele entități care au un interes în a pretinde că această catastrofă poate fi încă evitată. Printre acestea se numără Partidul Democrat și principalul establishment climatic din Statele Unite. Aproape în fiecare zi, în *The New York Times*, vocea Americii liberale, câte un politician sau activist progresist lansează un nou apel la „a lua în serios” schimbările climatice și „a salva planeta”. Dar adevărul este că momentul când trebuia să începem să luăm asta în serios a fost acum treizeci de ani. Am pierdut trenul! Dar a admite public